

Ἀρχιμ. Ἰγνατίου Δ. Σωτηριάδη
Γραμματέως τῆς Συνοδικῆς
Ἐπιτροπῆς Διορθοδόξων καί
Διαχριστιανικῶν Σχέσεων τῆς
Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Ἡ συμβολή τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος στήν καλλιέργεια
τῶν Διορθοδόξων, Διαχριστιανικῶν καί Διαθρησκειακῶν
Σχέσεων

Ἀθήνα 28/2-1/3/2019

Ἐν **Διπλωματία** ὀνομάζεται ἡ τέχνη καί ἡ πρακτική τῆς διεξαγωγῆς διαπραγματεύσεων μεταξύ ἐκπροσώπων ομάδων ἢ κρατῶν σχετικά μέ θέματα πού ἀφοροῦν τήν εἰρήνη, τό ἐμπόριο, τόν πόλεμο, τήν οἰκονομία, τόν πολιτισμό, τό περιβάλλον καί τά ἀνθρώπινα δικαιώματα, τότε **Ἐκκλησιαστική Διπλωματία** εἶναι ἡ διακονία τῶν Ἐκκλησιῶν ἐν ἀγάπῃ καί ἀληθείᾳ πρὸς οἰκοδόμησι γέφυρῶν μεταξύ τους, πρὸς ὑπέρβαση θεολογικῶν διαφορῶν καί σχισμάτων καί πρὸς συμφιλίωσι χριστιανικῶν κοινοτήτων μέ σεβασμό στίς παραδόσεις τους καί τίς κοινωνικές τους πεποιθήσεις καί ἀξίες.

Περίφημη παραμένει στήν Ἱστορία ἡ διπλωματία πού διεξήγαγε μέ πολλή ἐπιτυχία καί ἄριστα ἀποτελέσματα τό Ἀνατολικό Ρωμαϊκό Κράτος, τό ἀδόκιμα ἐπονομαζόμενον Βυζαντινό, πού ὡς ἐξελληνισμένη καί ἐκχριστιανισμένη Αὐτοκρατορία μπόρεσε νά διατηρηθεῖ στήν ἐξουσία γιά 11 αἰῶνες.

Περί αὐτῆς μᾶς ὁμιλοῦν ἀναλυτικά οἱ ἔρευνες γνωστῶν Βυζαντινολόγων Καθηγητῶν, ὅπως τοῦ πολυσεβάστου, μακαριστοῦ, πλέον καθηγητοῦ μου George T. Dennis ἀπ' τό Καθολικό Πανεπιστήμιο τῆς Ἀμερικῆς στήν Οὐάσιγκτον, τοῦ φίλου ὁμότιμου Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν Εὐάγγελου Χρυσοῦ καί τοῦ Sir Dimitri Obolensky, ἀπ' τοὺς ὁποίους μαθαίνουμε λεπτομέρειες γιά τή διπλωματική τέχνη τῆς Αὐτοκρατορίας, ἡ ὁποία γνωρίζοντας καλά τή συρρίκνωση τοῦ στρατοῦ της, ἔδωσε μεγάλο βᾶρος στή διπλωματία πού ἀνήγαγε σέ τέχνη καί κατάφερε νά ἐπιβιώσει ἀνάμεσα σέ κράτη ἐχθρικά παραχωρώντας πριγκήπισσες πορφυρογένητες ἢ μή γιά δυναστικούς γάμους ἢ ἀποστέλλοντας δῶρα ἀκριβά σέ ξένους ἡγέτες καί ἐκκλησιαστικούς ἀξιωματούχους πού θαμπώνονταν ἀπ' τή λάμψη τῶν βυζαντινῶν τεχνῶν καί τοῦ μονοπωλείου (παραγωγή μεταξωτῶν ὑφασμάτων πού σώζονται μέχρι σήμερα σέ διάφορα ἐκκλησιαστικά μουσεῖα ἢ ναοὺς).

Μετά τις 2 αλώσεις της Κωνσταντινούπολης, τό 1204 από τους Σταυροφόρους και τό 1453 άπ' τους Όθωμανούς Τούρκους, ή διπλωματία της Νέας Αύτοκρατορίας συνεχίστηκε άπ' τους Φαναριώτες Ρωμιούς καθ' όλη τή διάρκεια της Τουρκοκρατίας μέχρι τήν Έπανάσταση του 1821 και τή σύσταση του Νεοελληνικού Κράτους. Τό 1933 μέ τή θέληση και επέμβαση των Προτεσταντών Βαυαρών Άντιβασιλέων του Όθωνα ή Έκκλησία της Νέας Έλλάδος ανακηρύσσεται Αύτοκέφαλη, άποσχιζόμενη άπ' τή Μητέρα Έκκλησία, τό Οικουμενικό Πατριαρχείο, πού τό 1950 εκδίδει τόν Πατριαρχικό Τόμο της Ανακηρύξεως του Αύτοκεφάλου της Έκκλησίας της Έλλάδος, ένώ τό 1928, μετά τους Βαλκανικούς πολέμους, πού άπελευθέρωσαν τή Βόρειο Έλλάδα, εκδίδει τήν Πατριαρχική και Συνοδική Πράξη περί της διοικήσεως των Ίερών Μητροπόλεων του Οικουμενικού Πατριαρχικού Θρόνου (Νέων Χωρών) έν Έλλάδι.

Η Αύτοκέφαλη Έκκλησία της Έλλάδος πού ανήκει στην Όρθόδοξη Έκκλησία, τή Μία, Άγία, Καθολική και Άποστολική, είναι μία άπό τις ως τώρα 13 (και πρόσφατα 14) Όρθόδοξες Άδελφές Έκκλησίες, πού δίνει άνόθευτα τή μαρτυρία του Ίησοϋ Χριστου μέσα άπό τή διάδοση του Εϋαγγελίου διά της έσωτερικής και έξωτερικής Ίεραποστολής και των σχέσεων μέ τις άλλες χριστιανικές όμολογίες και κοινότητες στην Εϋρώπη και στον κόσμο.

Γιά τήν επίτευξη των παραπάνω στόχων ή Έκκλησία της Έλλάδος έχει στη διάθεσή της 8 καλά όργανωμένες δομές της, παλαιότερες και νεώτερες:

A) α. Τή Συνοδική Έπιτροπή Διορθοδόξων και Διαχριστιανικών Σχέσεων και
β. Τήν Έποεπιτροπή Έποτροφιών

B) Τήν Ειδική Συνοδική Έπιτροπή Παρακολουθήσεως Εϋρωπαϊκών Θεμάτων

Γ) Τό Γραφείο της Άντιπροσωπείας της Έκκλησίας της Έλλάδος στην Εϋρωπαϊκή Ένωση (Βρυξέλλες)

Δ) Τό Διορθόδοξο Κέντρο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος (στήν Ἰ. Μονή Πεντέλης)

Ε) Τό Συνοδικό Γραφεῖο ἀναπτύξεως τῶν προσκυνηματικῶν περιηγήσεων (θρησκευτικοῦ τουρισμοῦ)

ΣΤ) Τήν Ἐπικοινωνιακή καί Μορφωτική Ὑπηρεσία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος (Ε.Μ.Υ.Ε.Ε) μέ τούς παρακάτω κλάδους:

α. Κλάδος Ραδιοφωνίας

β. Κλάδος Ἐκδόσεων (Περιοδικά «Θεολογία»
«Ἐκκλησία»
«Ἐφημέριος»)

γ. Κλάδος Πολιτιστικῶν Προγραμμάτων καί Διαδικτύου

δ. Κλάδος Τηλεοράσεως

Ζ) Τό Συνοδικό Γραφεῖο Ἐκκλησιαστικῆς Τάξεως καί Ἐκκλησιαστικῆς Ἐθιμοτυπίας

Η) Τήν Ἀποστολική Διακονία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

✘ ✘ ✘

Α) Ὁ πῶς σημαντικός θεσμός μέσω τοῦ ὁποίου ἡ Ἱερά Σύνοδος σχετίζεται μέ τίς Ἀδελφές Ὁμόδοξες Ἐκκλησίες καί τίς λοιπές Χριστιανικές Ἐκκλησίες καί Ὁμολογίες εἶναι **ἡ Συνοδική Ἐπιτροπή Διορθοδόξων καί Διαχριστιανικῶν Σχέσεων**. Ἡ Ἐπιτροπή αὐτή πού ὑφίσταται μ' αὐτόν τόν τίτλο ἀπό τό 1978, φαίνεται νά ἰδρύθηκε τό 1948 μέ τόν τίτλο «Συνοδική Ἐπιτροπή ἐπί τῶν Σχέσεων μετά τῶν Ξένων Ἐκκλησιῶν», ἐνῶ το 1970, ἐπί Ἀρχιεπισκοπείας τοῦ Ἱερωνύμου Α' (Κοτσώνη), μετονομάσθηκε σέ «Συνοδική Ἐπιτροπή ἐπί τῶν Ὑποθέσεων Ἐξωτερικοῦ, ἤτοι Διορθοδόξων καί Διαχριστιανικῶν Σχέσεων, Οἰκουμενικῆς Κίνησης, Ἐξωτερικῆς Ἱεραποστολῆς, Ἀποδήμου Ἑλληνισμοῦ καί Παγκοσμίου Προβολῆς τῆς Ὁρθοδοξίας». Τό μικρό ἀλλ' οὐδόλως εὐκαταφρόνητο αὐτό Ἐκκλησιαστικό Ὑπουργεῖο τῶν Ἐξωτερικῶν, σύμφωνα πάντα μέ τόν κανονισμό λειτουργίας του, ἔχει ὡς ἔργο του:

1. τήν εισηγήση γιά ὅλα τά ζητήματα πού ἀφοροῦν στίς σχέσεις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος μέ ὅλες τίς λοιπές Αὐτοκέφαλες καί Αὐτόνομες Ἐκκλησίες, καθώς καί μέ τίς ὑπόλοιπες Ὁρθόδοξες Χριστιανικές Ὁμολογίες.
2. Τή διεξαγωγή, μέ τίς ὑπόλοιπες Ὁρθόδοξες καί μή Χριστιανικές Ἐκκλησίες καί Ὁμολογίες καί τά ὑπόλοιπα θρησκευάματα, ἀλληλογραφίας καί τήν παρακολούθηση τῶν διαφόρων ἐκδόσεων καί δημοσιευμάτων τους
3. Τήν εισηγήση πρὸς τή ΔΙΣ γιά τήν ἀποστολή διαφόρων Ἀντιπροσωπειῶν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος πρὸς τίς ὁμόδοξες Ἐκκλησίες καί τίς ἑτερόδοξες Ὁμολογίες
4. Τή συγκέντρωση πληροφοριῶν καί τήν προώθηση γενικότερα τῶν Διορθοδόξων καί Διαχριστιανικῶν Σχέσεων

Ἡ Συνοδική αὐτή Ἐπιτροπή περιλαμβάνει 5 τομεῖς ὑπευθυνότητας μέ συγκεκριμένες ἀρμοδιότητες ὁ καθένας :

1) Τόν Τομέα Διορθοδόξων Σχέσεων γιά τίς διμερεῖς σχέσεις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος μέ ὅλες τίς κατά τόπους Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες. Μέσα σ' αὐτά τά καθήκοντα ἦταν καί ἡ συμμετοχή ἐκπροσώπων, κληρικῶν καί λαϊκῶν ὑψηλοῦ θεολογικοῦ ἐπιπέδου, στίς Διορθόδοξες καί Πανορθόδοξες Διασκέψεις καί Συναντήσεις γιά τήν προπαρασκευή τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Συνόδου, ἡ ὁποία πραγματοποιήθηκε ἄψογα στά τέλη Ἰουνίου τοῦ 2016 στο Κολυμπάρι Χανίων Κρήτης μέ τίς ἄοκνες προσπάθειες τῶν συνεργατῶν τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Διορθοδόξων σέ ἀγαστή συνεργασία μέ τήν Ἀρχιεπισκοπή τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Στίς Ἀντιπροσωπεῖες τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος γιά τή συζήτηση τῶν κεμένων πρὸς ἔγκριση ἀπό τήν Πανορθόδοξη Σύνοδο πῆραν μέρος Ἀρχιερεῖς γνωστοί γιά τήν ὑψηλή θεολογική τους κατάρτιση καί ἐντελῶς ἐπιγραμματικά ἀναφέρουμε τόν Κίτρον Βαρνάβα, τόν Περιστερίου Χρυσόστομο καί τόν Μεσσηνίας Χρυσόστομο.

Στά καθήκοντα τοῦ Τομέα εἶναι οἱ ἀνταλλαγές ἐπισκέψεων, οἱ συμμετοχές σέ ἑορταστικές ἐπειτεῖους καί

ἐκδηλώσεις τῶν ὁμοδόξων Ἐκκλησιῶν, ἡ ἀποστολή ἐκκλησιαστικῆς, οἰκονομικῆς καί ἀνθρωπιστικῆς βοήθειας σέ ἐμπερίστατες ὁμόδοξες Ἐκκλησίες καί ἡ ἀνταλλαγή τῆς ἐόρτιας ἀλληλογραφίας μεταξύ τῶν Προκαθημένων.

2) Τόν Τομέα Διαχριστιανικῶν Σχέσεων γιά τίς διμερεῖς σχέσεις μέ τίς ἑτερόδοξες Ὁμολογίες, τή διεξαγωγή τῶν θεολογικῶν διαλόγων μαζί τους (στό σύνολο διεξάγονται ὑπό τήν Προεδρία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου 6 διαφορετικοί θεολογικοί διάλογοι : μέ τούς Παλαιοκαθολικούς, τούς Προχαληδόνιους, τούς Ἀγγλικανούς, τούς Λουθηρανούς, τούς Μετερρυθμισμένους καί τούς Ρωμαιοκαθολικούς). Ὁ Τομέας φροντίζει ἐπίσης γιά τή συμμετοχή τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καί τίς σχέσεις μέ τό Παγκόσμιο Συμβούλιο Ἐκκλησιῶν στή Γενεύη (λεπτομέρειες στή διδακτορική ἐργασία τῆς Καθηγήτριας τοῦ ΕΚΠΑ κ. Βασιλικῆς Σταθοκώστα), τό Συμβούλιο Εὐρωπαϊκῶν Ἐκκλησιῶν (ΚΕΚ/CEC) καί τήν Ἐπιτροπή τῶν Ἐκκλησιῶν γιά τούς Μετανάστες στήν Εὐρώπη (CCME).

3) Τόν Τομέα τῶν Διαθρησκειακῶν Σχέσεων γιά τίς σχέσεις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος μέ τίς ἄλλες θρησκεῖες, ὅπως ἡ Ἑβραϊκή καί ἡ Μουσουλμανική.

Παρεπιπτόντως ἀναφέρουμε τήν πρόθεση τῆς Ἐκκλησίας μας νά διοργανώσει Διεθνές Διαθρησκειακό Συνέδριο τό 2003 στήν Ἀθήνα μέ τή συμμετοχή Ἑβραίων, Μουσουλμάνων καί Χριστιανῶν, τό ὁποῖο 3 φορές ὀργανώθηκε καί 3 φορές ἀναβλήθηκε καί ἀκυρώθηκε.

4) Τόν Τομέα τῶν Ὑποτροφιῶν πού σύμφωνα μέ τόν Κανονισμό ὑπ. ἀριθμ. 13/1981 φροντίζει ἡ Ἑποπιτροπή Ὑποτροφιῶν μέ τό δικό της Γραμματεῖα μέ στόχο τήν χορήγηση καί ἀνανέωση τῶν Συνοδικῶν Ὑποτροφιῶν σέ ἡμεδαπούς καί ἀλλοδαπούς φοιτητές τῶν ὁμοδόξων καί ἑτεροδόξων Ἐκκλησιῶν. Ἀπό τό 1981 μέχρι σήμερα ἔχουν χορηγηθεῖ 1500 ὑποτροφίες σέ θεολόγους, οἱ ὁποῖοι ἐπιστρέφοντας στίς πατρίδες τους ἔγιναν ἱερεῖς, Ἐπίσκοποι, Μητροπολίτες, Πατριάρχες, Καθηγητές Παν/μίου κλπ. Ἔτσι σήμερα ὅλες οἱ ὁμόδοξες τουλάχιστον Ἐκκλησίες διαθέτουν ἑλληνόφωνα στελέχη.

5) Τόν τομέα ξενόγλωσσων ανταποκρίσεων, αλληλογραφίας και μεταφράσεων.

Β) Ἡ Εἰδική Συνοδική Ἐπιτροπή Παρακολουθήσεως Εὐρωπαϊκῶν Θεμάτων σέ συνεργασία μέ τό Γραφεῖο τῆς Ἀντιπροσωπείας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος στήν ΕΕ ἀσχολεῖται μέ τό Εὐρωπαϊκό γίνεσθαι καί τούς Εὐρωπαϊκοὺς θεσμούς καί ἐνημερώνει τήν Ἱερά Σύνοδο γιά θέματα πού ἀφοροῦν τήν Ἐκκλησία καί τήν Κοινωνία στήν Ἑλλάδα.

Γ) Τό Γραφεῖο τῆς Ἀντιπροσωπείας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος στήν Ε.Ε. εἶναι τό παράθυρο καί ἡ πρεσβεία τῆς Ἐκκλησίας μας στίς Βρυξέλλες, πού σέ συνεργασία μέ τά γραφεῖα τῶν ἄλλων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν (CROCEU), τήν Ἐπιτροπή τῆς Ρωμαιο-Καθολικῆς Ἐκκλησίας (COMECE) καί τίς ὑπόλοιπες Εὐρωπαϊκές Ἐκκλησίες καί Ὁμολογίες (ΚΕΚ/CEC), δίνει τή μαρτυρία τῆς Ὁρθοδοξίας στοὺς Εὐρωπαϊκοὺς θεσμούς, ἐνῶ παρά τό ὀλιγάριθμο προσωπικό της (τό πολύ τριμελές) καταφέρνει νά ἐνημερώνεται γιά τήν Εὐρωπαϊκή ἐπικαιρότητα καί νά εὐαισθητοποιεῖ γιά πολλά ἐνδιαφέροντα ζητήματα τήν Ἱερά Σύνοδο τῆς Ἐκκλησίας μας, μέ πρῶτο τό Μακαριώτατο Προκαθήμενό της.

Δ) Τό Διορθόδοξο Κέντρο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, πού εἶναι συγχρόνως καί Διαχριστιανικό καί Διαθρησκευτικό, διοργανώνει Διεθνή Συνέδρια, Σεμινάρια καί Συναντήσεις καί ἐπίσης μαθήματα νεοελληνικῆς γλώσσας γιά κληρικούς Ἀδελφῶν, Ὁμοδόξων Ἐκκλησιῶν, ὅπως π.χ. τοῦ Πατριαρχείου Ἀντιοχείας. Ἡ ἄριστα ταξινομημένη, πλούσια Βιβλιοθήκη του εἶναι συχνά χώρος συνάντησης καί συζήτησης Ἑλλήνων καί ξένων ἐπιστημόνων, Χριστιανῶν ἀλλά καί Ἑβραίων.

Ε) Σε διαφορετικά πλαίσια κινεῖται τό Συνοδικό Γραφεῖο Θρησκευτικοῦ Τουρισμοῦ, τό ὁποῖο προβάλλει

τά χριστιανικά μνημεία τῆς πατρίδος μας σέ Διεθνεῖς Ἐκθέσεις μέ προσκυνηματικά ἐνδιαφέροντα.

ΣΤ) Ἡ Ἐπικοινωνιακή καί Μορφωτική Ὑπηρεσία τῆς Ἐκκλησίας μας (Ε.Μ.Υ.Ε.Ε) μέ τήν ἀδιάλειπτη λειτουργία τοῦ Ραδιοφώνου, τήν ἔκδοση τῶν ὑψηλοῦ ἐπιπέδου 3 περιοδικῶν της (ἀπ' τά ὅποια ἡ «Θεολογία» εἶναι ἀναγνωρισμένο διεθνῶς) καί τή χρήση τοῦ διαδικτύου καί τῆς ἰστοσελίδας τῆς Ἱ. Συνόδου δίνει μαρτυρία τῆς ἐν ἡμῖν ἐλπίδος.

Ζ) Τό Συνοδικό Γραφεῖο Ἐκκλησιαστικῆς Τάξεως καί Ἐθιμοτυπίας εἶναι ὁ «λάθρα βιώσας» τῶν Ὑπηρεσιῶν τῆς Ἱ. Συνόδου, πού βρίσκεται στό παρασκήνιο γιά νά μπορεῖ τό ἐκκλησιαστικό μας προσκήνιο νά λειτουργεῖ σεμνά, σωστά καί ἄψογα. Τό ἀριστουργηματικό πόνημα τῶν περίπου 1000 σελίδων τοῦ πηδαλιούχου τοῦ Γραφείου πολυσεβάστου σέ ὄλους μας Ἀρχιμ. Πατρικίου Καλεώδη μέ τίτλο «Κῶδιξ εἰδικῶν θεμάτων Ἐκκλησιαστικῆς τάξεως καί Ἐκκλησιαστικῆς Ἐθιμοτυπίας, κατά τά ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἑλλάδος κυρίως ἰσχύοντα, ἥτοι Εἰδικόν Τελετουργικόν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἢ Περί Αἰσθητικῆς Δοκίμιον» ἀποτελεῖ ἔργο πολύτιμο καί ἐπίζηλο ἀκόμα καί γιά τήν Γραμματεία τοῦ Κράτους τοῦ Βατικανοῦ, σύμφωνα μέ ὁμολογία Ρωμαιο-Καθολικοῦ Ἀρχιεπισκόπου τῆς Παπικῆς Αὐλῆς.

Η) Last but not least ἄφησα τήν **Ἀποστολική Διακονία**, πού δρέπει δάφνες καί ἀναγνώριση καί στίς ἐκδόσεις ἐδῶ καί 80 χρόνια, καί στήν Ἱεραποστολική δράση ἀλλά καί στίς πολιτιστικές ἀνταλλαγές ἐδῶ καί πολλά χρόνια. Αὐτά ὅμως εἶναι τομέας εὐθύνης τοῦ Θεοφιλεστάτου Γενικοῦ Διευθυντῆ της, τοῦ ἐπισκόπου Φαναρίου Ἀγαθαγγέλου, πού θά τά παρουσιάσει στή συνέχεια ἀπ' τό ἴδιο αὐτό βῆμα.

Διπλωματία, διακονία ἢ προσφορά;
Ἡ Ἀγιωτάτη Ἀποστολική Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος συνεχίζει τήν πορεία της μέσα στό χρόνο, σίγουρη γιά τό

πεπρωμένο της καί τήν ἐπιτυχία τῆς ἀποστολῆς της μέσα
στό καράβι της Ὁρθοδοξίας καί τοῦ Ἑλληνισμοῦ!

Εὐχαριστῶ!